ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓު
ދިވެހިރާއްޖެ

ސަމަރީ ނިންމުން

- **ޝަރީޢަތު ނަންބަރު:** 2023/HC-A/209,322,323,326,327 އަދި 2024/HC-A/59
- **އިސްތިއުނާފުކުރި ފަރާތް:** ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ އޮފީސް
- **އިސްތިއުނާފުގެ ދެކޮޅު ފަރާތް:** ނެތް
- **މައްސަލައިގެ ބާވަތް:** ކްރިމިނަލް ކޯޓުގެ ނިންމުން އިސްތިއުނާފަށް ހުށަހެޅުން

މައްސަލަ ބެލި ފަނޑިޔާރުންގެ މަޖިލިސް:

ފަނޑިޔާރު ދިޔާނާ ފަޟީލު
ފަނޑިޔާރު ޙުސައިން ޝަހީދު
ފަނޑިޔާރު މުޙައްމަދު ސަލީމް ޢަބްދުﷲ

ނިންމި ތާރީޚް:

26	މުޙައްރަމް	1446
01	އޮގަސްޓް	2024

ހައިކޯޓުގެ ނަންބަރު 2023/HC-A/209 ފައިސަލާ 24 ޛުލްޤަޢިދާ 1444
ޝަރީޢަތް ކުރެއްވި ޤާޟީން: 13 ޖޫން 2023

ހައިކޯޓުގެ ނަންބަރު 2023/HC-A/322 ފައިސަލާ 08 ރަބީޢުލްއާޚިރު 1445
ޝަރީޢަތް ކުރެއްވި ޤާޟީން: 23 އޮކްޓޫބަރު 2023

ހައިކޯޓުގެ ނަންބަރު 2023/HC-A/323 ފައިސަލާ 08 ރަބީޢުލްއާޚިރު 1445
ޝަރީޢަތް ކުރެއްވި ޤާޟީން: 23 އޮކްޓޫބަރު 2023

ހައިކޯޓުގެ ނަންބަރު 2023/HC-A/326 ފައިސަލާ 09 ރަބީޢުލްއާޚިރު 1445
ޝަރީޢަތް ކުރެއްވި ޤާޟީން: 24 އޮކްޓޫބަރު 2023

ހައިކޯޓުގެ ނަންބަރު 2023/HC-A/327 ފައިސަލާ 09 ރަބީޢުލްއާޚިރު 1445
ޝަރީޢަތް ކުރެއްވި ޤާޟީން: 24 އޮކްޓޫބަރު 2023

ހައިކޯޓުގެ ނަންބަރު 2024/HC-A/59 ފައިސަލާ 03 ރަމަޟާން 1445
ޝަރީޢަތް ކުރެއްވި ޤާޟީން: 13 މާރިޗު 2024

އިސްތިއުނާފުކުރެވުނު ޤަޟިއްޔާ:

- ނަންބަރު: MSC/2023/1
- ނިންމި ކޯޓު: ނިލަންދެއަތޮޅު ދެކުނުބުރީ ކުޑަހުވަދޫ މެޖިސްޓްރޭޓް ކޯޓު
- ބާވަތް: ދިވެހިރާއްޖޭގައި [illegible] ގެންގުޅުން
- ހުށަހެޅުނު ތާރީޚު: 22 ފެބުރުއަރީ 2023
- ނިމުނު ތާރީޚު: 02 މާރިޗު 2023

އިސްތިއުނާފުކުރެވުނު ޤަޟިއްޔާ:

- ނަންބަރު: 145/RNM/2023/31
- ނިންމި ކޯޓު: ކްރިމިނަލް ކޯޓު
- ބާވަތް: [illegible] ނިންމުން [illegible] ގޮތެއް ނިންމުން
- ހުށަހެޅުނު ތާރީޚު: 07 މެއި 2023
- ނިމުނު ތާރީޚު: 11 ޖޫން 2023

އިސްތިއުނާފުކުރެވުނު ޤަޟިއްޔާ:

- ނަންބަރު: 145/RNM/2023/32
- ނިންމި ކޯޓު: ކްރިމިނަލް ކޯޓު
- ބާވަތް: [illegible] ނިންމުން [illegible] ގޮތެއް ނިންމުން
- ހުށަހެޅުނު ތާރީޚު: 07 މެއި 2023
- ނިމުނު ތާރީޚު: 11 ޖޫން 2023

އިސްތިއުނާފުކުރެވުނު ޤަޟިއްޔާ:

- ނަންބަރު: 89/Q10C/2023
- ނިންމި ކޯޓު: ހުވަދުއަތޮޅު ދެކުނުބުރީ ތިނަދޫ މެޖިސްޓްރޭޓް ކޯޓު
- ބާވަތް: [illegible]
- ހުށަހެޅުނު ތާރީޚު: 06 އޭޕްރީލް 2023
- ނިމުނު ތާރީޚު: 21 ޖޫން 2023

އިސްތިއުނާފުކުރެވުނު މައްސަލަ

- ނަންބަރު: 91/Q10C/2023
- ނިންމި ތަން: ހުވަދުއަތޮޅު ދެކުނުބުރީ ތިނަދޫ މެޖިސްޓްރޭޓް ކޯޓު
- ބާވަތް: އަދަބު [illegible] [illegible]
- ހުށަހެޅުނު ތާރީޚު: 10 އޭޕްރީލް 2023
- ނިމުނު ތާރީޚު: 21 ޖޫން 2023

އިސްތިއުނާފުކުރެވުނު މައްސަލަ

- ނަންބަރު: 145/RNM/2023/37
- ނިންމި ތަން: ކްރިމިނަލް ކޯޓު
- ބާވަތް: [illegible] ނިންމުން އަލުންބަލައި [illegible] ނިންމުން
- ހުށަހެޅުނު ތާރީޚު: 23 އޮކްޓޫބަރު 2023
- ނިމުނު ތާރީޚު: 27 ނޮވެމްބަރު 2023

އިސްތިއުނާފުކުރި ފަރާތް
ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލް
ސީނިއަރ ޕަބްލިކް ޕްރޮސިކިއުޓަރ [illegible] [illegible] އިބްރާހީމް
ސީނިއަރ ޕަބްލިކް ޕްރޮސިކިއުޓަރ [illegible] އާއިޝަތު މުޙައްމަދު

އިސްތިއުނާފު ކުރެވުނު ފަރާތް
ނެތް

[illegible] – އިޤްރާރު [illegible] [illegible] –ޤަރީނާ [illegible] [illegible] [illegible] - ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ ނަންބަރު [illegible] 2021/02 "[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]" – އަސާސީގެ 29 ވަނަ މާއްދާ – އަސާސީގެ 30 ވަނަ މާއްދާ – އަސާސީގެ 38 ވަނަ މާއްދާ - ޤާނޫނު ނަންބަރު 9/2014 (ދިވެހިރާއްޖޭގެ [illegible]) – [illegible] 1000، 1201، 1202 އަދި 1203 ވަނަ މާއްދާގެ [illegible] - ޤާނޫނު ނަންބަރު 2011/4 ([illegible] [illegible] [illegible] [illegible]) – ޤާނޫނުގެ 8 ވަނަ މާއްދާ – ޤާނޫނުގެ 12 ވަނަ މާއްދާ – ޤާނޫނުގެ 17 ވަނަ މާއްދާ - [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ނަންބަރު 2022/O-11 "[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]" – ޤާނޫނު ނަންބަރު 22/2010 (ދިވެހިރާއްޖޭގެ [illegible] ޤާނޫނު) - ޤާނޫނުގެ 77 ވަނަ މާއްދާ - [illegible] 143 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ) – ޤާނޫނުގެ [illegible] [illegible] [illegible]

ޝަރީޢަތް ނިންމި ގޮތުގެ ޚުލާސާ

ތަޢާރުފު

1. މިއީ، ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގައި އިސްތިއުނާފުކުރުމުން ބަލާފައިވާ 6 (ހައެއް) ޤަޟިއްޔާއެއްގެ ޝަރީޢަތެވެ. މިގޮތުން ބެލުނު ޤަޟިއްޔާތަކުގެ ތަފްޞީލު ތިރީގައި ބަޔާންކޮށްފައި އެވަނީއެވެ.

1.1. ނިލަންދެއަތޮޅު ދެކުނުބުރީ ކުޑަހުވަދޫ މެޖިސްޓްރޭޓް ކޯޓުގެ ނަންބަރު MSC/2023/1 (02 މާރިޗު 2023) "[illegible] ނިންމިގޮތް އަންގާ ލިޔުން" އިސްތިއުނާފުކުރި މައްސަލަ ބަލާފައިވަނީ ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގެ ނަންބަރު 2023/HC-A/209 ޤަޟިއްޔާއިންނެވެ.

1.2. ކްރިމިނަލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 145/RNM/2023/31 (11 ޖޫން 2023) "[illegible] ނިންމުން" އިސްތިއުނާފުކުރި މައްސަލަ ބަލާފައިވަނީ ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގެ ނަންބަރު 2023/HC-A/322 ޤަޟިއްޔާއިންނެވެ.

1.3. ކްރިމިނަލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 145/RNM/2023/32 (11 ޖޫން 2023) "[illegible] ނިންމުން" އިސްތިއުނާފުކުރި މައްސަލަ ބަލާފައިވަނީ ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގެ ނަންބަރު 2023/HC-A/323 ޤަޟިއްޔާއިންނެވެ.

1.4. ހުވަދުއަތޮޅު ދެކުނުބުރީ [illegible] މެޖިސްޓްރޭޓް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 89/Q10C/2023 (21 ޖޫން 2023) "އަދަބު [illegible] ނިންމިގޮތް" އިސްތިއުނާފުކުރި މައްސަލަ ބަލާފައިވަނީ ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގެ ނަންބަރު 2023/HC-A/326 ޤަޟިއްޔާއިންނެވެ.

1.5. ހުވަދުއަތޮޅު ދެކުނުބުރީ ތިނަދޫ މެޖިސްޓްރޭޓް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 91/Q10C/2023 (21 ޖޫން 2023) "އަދަބު މުޢާމަލާތް ނިންމިގޮތް" އިސްތިއުނާފުކުރި މައްސަލަ ބަލަމުންދަނީ ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގެ ނަންބަރު 2023/HC-A/327 ގެ ޤަޟިއްޔާއިންނެވެ.

1.6. ކްރިމިނަލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 145/RNM/2023/37 (27 ނޮވެމްބަރު 2023) "ތަޙްޤީޤާތުގެ ނިންމުން އަލުންބަލައި ގޮތް ނިންމުން" އިސްތިއުނާފުކުރި މައްސަލަ ބަލަމުންދަނީ ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގެ ނަންބަރު 2024/HC-A/59 ގެ ޤަޟިއްޔާއިންނެވެ.

2. ބުނެވިދިޔަ ނިންމުންތަކުން އިސްތިއުނާފު ކޯޓަށްއަރުވަނީ ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ އޮފީސް (މިއަށްފަހު "ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ އޮފީސް" ނުވަތަ "ދައުލަތް" ކަމަށްބުނެވިދާނެ)ގެ ފަރާތުންނެވެ. އިސްތިއުނާފުކުރުމުގެ މައްސަލަތަކުގައި ޤަޟިއްޔާގެ މަޢުލޫމާތު ހިމެނުން ޝަރީޢަތުގެ ކޯޓުން ނިންމާ ޤަޟިއްޔާއެއްގެ އިސްތިއުނާފު މައްސަލައިގައި ނިޔާކުރައްވާފައި، މިއީ މައްސަލައެއް ބަލައިގަތުމަކީ ކޯޓުން ނިންމުމުގެ ބާރު ލިބިގެންވާ ގޮތަކީ، މިގޮތަށް މައްސަލައާ ގުޅޭ މިކޯޓުން އެކަށީގެންވާ ގޮތުގެ އުސޫލުން މި މައްސަލަ ހިންގާއިރު ހަމަޖެހިފައިވާ އިސްތިއުނާފު ފަރާތް ބަޔާންކޮށްފައިވާ، "އަސާސީ ޤާނޫނު" މައްސަލައިގެ ގޮތުގައެވެ.

3. މިގޮތުގައި ބަލަންކޮށްދެވޭ ތަޙްޤީޤާތުގެ ނިންމުން އަލުންބަލައި ނިންމަވާފައިވާ މައްސަލަ އަދި ފަހު ނިންމުން ދައުލަތުން ގޮތެއްވުމާއި، އަދި އެ ނިންމުންތަކުގެ އިސްތިއުނާފު ކޯޓަށް ވާހަކަ ހުށަހެޅުމަށްފަހުގެ މައްސަލަ ބިނާކުރެވޭ ކަމަށްވާތީ، ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ އަމުރުތަކާ ޤާނޫނު އަދި އިޖުރާ ފަރާތްތަކުގެ ވ. ފަރާތަށް ހާލަތެއްގެ ޕްރޮސީޖަރު ތިޔާގެ[1] ގެ ޤަޟިއްޔާގައި ވިދާޅުވާ މައްސަލައިގެ ހިންގާނުވާ ކަމަކަށްވެގެންނޭ އަދާކުރުމަށް[2] ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގެ މައްސަލަތަކާ ފަރާތްތަކުގެ މަޖިލިސް

---

[1] ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ ނަންބަރު: 2018/SC-A/31 ގެ ޤަޟިއްޔާ.

[2] ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ ނަންބަރު: 2018/SC-A/31 ގެ ޤަޟިއްޔާގެ 13 ވަނަ ނަންބަރު.

އެއްގޮތްކުރުމުގެކަމަށް އުޞޫލު[3] އަށް ރިޢާޔަތްކޮށް މި މައްސަލައަށް ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގައި ކުރިއަށް ގެންގޮސްފައިވަނީ ފަރިޔާދުންގެ އެއްބަސްނުވުމަކާއި މި 6 (ހައެއް) ފޭސިއްޔާ އެކުއެކީގައި ކަމަށްކުރާއެކު، "ސަރީޢަތް ނިޒާމް" އެއްނިންމުމެއްގެ ގޮތުގައި ދިއުން ބޭނުންތެރިކަމަށް ފެންނާތީ އެގޮތުގެމަތީން މި ނިންމުން ދީފައިވެއެވެ.

މައްސަލައިގައި ކަނޑައަޅާފައިވާގޮތް

4. މި ނިންމުމުގެ 1 ވަނަ ޕެރެގްރާފުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ފަސްޓްއިންސްޓެންސް ފެމިލީކޯޓުގެ މައްސަލައިގައި، ނިޔާކުރުމަށްޓަކައި ދުށަހަޅައިދީ ކުރީގެ ޤަޟިއްޔާ ދާއިރާގެ ސާބިތުކަން، ހުކުމަށްޓަކައި ދުށަހަޅައިދީ ތިޔަގޮތް ދާއިރާގެ ޤަޟިއްޔާ ތެރެއިން ޤާޟީގެ މަސްއޫލިއްޔަތު ހަވާލުކުރެވިފައިވާ ބާރުތަކާއި ޙާކިމާ ދަށުވެފައިވާ ކަނޑައެޅުން، ދަށުކޯޓުގެ ފެމިލީ މައްސަލަ ސިޔާސަތުގެ ގޮތުން، ޤާނޫނު ނަންބަރު 9/2014 (ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޤާނޫނުއަސާސީގެ)ގެ[4] ދަށުން ދައުލަތުގެ ފަރާތުން މައްސަލަ ބަލާ އަދާލަތު ކަނޑައެޅުމަށްވެސް، އެ ޤާނޫނުގައިވާ ގޮތުގެމަތީން ޖިނާއީ ޙުކުމް ނިންމާކަމަށް ތަޢާރުފުވެފައިވާ މައްސަލަތަކެވެ.

5. ބަލިވެރިވި މައްސަލާ ފަސްޓްއިންސްޓެންސްގެ ކުރީގައި، ދަށުކޯޓު ފަރާތުގެ ދައުލަތުގެ ތަޙުޤީޤު ޖިނާއީ ފަރާތުގެ އަދާލަތު ކަނޑައެޅުމުގެ ދަށުން ދައުވާކުރެވިދާނެ، ދަށުކޯޓު ފަރާތުގެ ދައުލަތުގެ މަސްއޫލިއްޔަތުގައި ތަޢާރުފުވި ބަލާ އަދާލަތު ވަކިން ކަނޑައެޅިއްޖެ، ދައުލަތުގެ ފަރާތުން ހާޒިރުކުރަން އިސްތިއުނާފުކުރައްވާ ނިންމުންތަކާ ގުޅުންހުރި މައްސަލަތައް ބަލިވެރިވި ފުރަތަމަ މަރުޙަލާގެ ހާޒިރުކުރަން ދަށަށްގެންދެވިދާނެއެވެ. އަދި އެ ފަސްޓްއިންސްޓެންސްގެ ދަށުން އެއްގޮތަށް ފައިސާ ދައުލަތަށް ޖަވާބުގެ ދައުލަތުގެ އެ ހާޒިރުކުރަން ތަޢާރުފުވި ބަލާ އަދާލަތު، އެމީހުންގެ ދައުލަތުގެ ވަކިން ކަނޑައެޅިއްޖެ ފުރަތަމަފަރާތަށް ޖިނާއީގޮތުގެ

---

[3] ފެމިލީކޯޓުގެ އެންމެފަހުގެ ނަންބަރު FAM/2021/02 (27 ޖަނަވަރީ 2021) ޤަޟިއްޔާ.

[4] މިގޮތުން "ޤާނޫނުއަސާސީގެ"ގައިވާ ބުނެފައެވެ.

ޢާއިލާގެ ފަރާތުން ހުށަހެޅި މައްސަލައަށް ބަލައިނުގަތުމަށް [illegible] ކޯޓުތަކުން ނިންމަވާފައިވެއެވެ. މިއީ،
އެ ނިންމުންތަކަށް އިސްތިއުނާފު [illegible] [illegible] ހުށަހެޅި މައްސަލައިގެ އިސްތިއުނާފާ [illegible].

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ކޯޓުން ނިންމިގޮތް

6. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ކޯޓުގެ ނަންބަރު MSC/2023/1 (02 މާރިޗު 2023) "[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]" ޙުކުމުގައި އޮތީއެވެ.

> " [illegible]، [illegible] [illegible] 14 ފެބުރުއަރީ 2023 ގައި [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ނަންބަރު 1319/2021/M/3 ދަޢުވާ [illegible] [illegible] ދ. [illegible] [illegible] ކޯޓުގެ ނަންބަރު 89/MSC/2021 [illegible] ދ. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] 01(އެކެއް) [illegible] 06(ހައެއް) [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] 24 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) އާއި 25 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ)އަށް [illegible] [illegible] ނަންބަރު 09/2014 (ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޖިނާއީ ޤާނޫނު)ގެ 1005 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ)ގެ ދަށުން -/7200ރ (ހަތްހާސް ދުއިސައްތަ ރުފިޔާ)ގެ ޖޫރިމަނާގެ [illegible] [illegible] [illegible] 23 ޖޫން 2022 [illegible] [illegible] 01(އެކެއް) [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ނަންބަރު 2021/02 ([illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]) [illegible] 01 [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ([illegible] [illegible] ނަންބަރު MSC/AT/2022/01 [illegible]) 2022 [illegible] 17 ވަނަ [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ނަންބަރު 2021/02 ([illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]) 30 ވަނަ މާއްދާގައި [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ނަންބަރު MSC/AT/2022/01 [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] 14 ފެބުރުއަރީ 2023 ގައި [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]."

ކްރިމިނަލް ކޯޓުން ނިންމި ގޮތް

7. ކްރިމިނަލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 145/RNM/2023/31 (11 ޖޫން 2023) އާއި 145/RNM/2023/32 (11 ޖޫން 2023) "ތަޙްޤީޤާތުގެ ނިންމުން އަލުންބަލައި ގޮތެއް ނިންމުން" ތިރީގައި އެވަނީއެވެ.

> "ދަންނަވާ، ބަންދުގައި ގެންގުޅުމުން ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ އޮފީހުން "ތަޙްޤީޤާތުގެ ނިންމުން އަލުން ބަލައި ދިނުމަށް އެދި ހުށަހަޅާފައިވާ" ގައިމު ކަންކަމުގައި އަލުން ބަލައި ދިނުމަށް އެދި، ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޤާނޫނުއަސާސީގެ ކަންކަމުގެ ތެރޭގައި މި މައްސަލައިގައި ފުލުހުން ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ އޮފީހުން ހުށަހަޅާފައިވާ އަދަބު ތަޙްޤީޤުކުރުމުގައި އެދި ހުށަހަޅާ ވާތީ މިޤާނޫން ހުށަހަޅާފައިވާ، އެ ޤާނޫނު ނަންބަރު 2021/02 (ޝަރީޢަތުން އަދަބު ކަނޑައަޅުއްވައި އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނު އެ ޤާނޫނު) 30 ވަނަ މާއްދާގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ މުއްދަތު ފަހަނައަޅައި ވަނީ ކަމުގައިވާތީ، ބަންޑިޔާ ވާތީ ބަލައިދިނުމަށް އެދުނު ޤާނޫނީގޮތުން ނިންމުމުގައިވާ ނިންމުމަށް ތަޙްޤީޤާތު އެ ނިންމުމުން ބަދަލު ގެނައުމަށް ސަބަބެއްނެތްކަމަށް ކަނޑައަޅައި ނިންމައިފިން."

ހުވަދުއަތޮޅު ދެކުނުބުރީ ތިނަދޫ މެޖިސްޓްރޭޓް ކޯޓުން ނިންމި ގޮތް

8. ހުވަދުއަތޮޅު ދެކުނުބުރީ ތިނަދޫ މެޖިސްޓްރޭޓް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 89/Q10C/2023 (21 ޖޫން 2023) "އަދަބު މުޢާފުކުރުމަށް ނިންމި ގޮތް" ތިރީގައި އެވަނީއެވެ.

> "....ބައްލަވާ ދަންނަވާނަން ކަންތައްތަކަށް އެގޮތުން ހުށަހެޅުން ގދ. ތިނަދޫ ސްކޫލްގެ އަދަބު ނިސްބަތްވާ މައްސަލަ ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ ފަރާތުން ދަޢުވާކުރައްވާފައިވާ އަރިހުގައި ދިރިއުޅޭ ކުރި ސްޓޭޓްމެންޓް (ގދ. ތިނަދޫ މެޖިސްޓްރޭޓް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 57/Q10C/2020 ގެ ސިޓީއާއިއެކު) މިކަމުގެ އަރިހުން ބާއްވާފައިވާ އަދަބު ނިސްބަތްވާ މައްސަލަ އަހަރު 3 (ތިނެއް) މަހުގެ 12 (ބާރަ) ދުވަހުގެ ޖަލު އަދަބު ޖޫރިމަނާ އަދަބެއް ބަދަލުކުރަން -/20400 (ވިހިހާސް ހަތަރުސަތޭކަ ރުފިޔާ) 2022 އޮގަސްޓު 08 ވަނަ ދުވަހުން ފެށިގެން 02 (ދޭއް) މަސްދުވަހުގެ ތެރޭގައި ވާތީވެސް ދިނުމަށް ނިޔާކުރެއް އަތުރިއްޖެއަށް ދައުލަތަށް ދައްކަންޖެހޭނެ ކަމަށް ނިމުމަށް އަހުލުވެރިވި ކަނޑައަޅާ އަދަބު ދިނުމުގެ ޤާނޫނު (ޤާނޫނު ނަންބަރު 9/2014 (ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޖިނާއީ ޤާނޫނު)ގެ 1203 ވަނަ މާއްދާއާއި ނިސްބަތްވާ ބަދަލުކުރެވުނު އަދަބު އަސާސީ އަދަބަށް ބަދަލުކުރިއިރުވެސް އެދި ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ ފަރާތުން ހުށަހަޅާ ނަގައިފައި މިމައްސަލަ ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ ފަރާތުން ޝަރީޢަތުން ހުށަހަޅާފައިވާ ޝަރީޢަތުން އަދަބު ކަނޑައަޅުއްވައި އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނުގެ އެ ޤާނޫނުގެ 30 ވަނަ މާއްދާ އާއި

[illegible] ނިންމީއެވެ."

ހުވަދުއަތޮޅު ދެކުނުބުރީ ތިނަދޫ މެޖިސްޓްރޭޓް ކޯޓުން ނިންމިގޮތް

9. ހުވަދުއަތޮޅު ދެކުނުބުރީ ތިނަދޫ މެޖިސްޓްރޭޓް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 91/Q10C/2023 (21 ޖޫން 2023)

"އަދަބު [illegible] ނިންމި ގޮތް" ތިރީގައި އެވަނީއެވެ.

"....ބަޔާންވެ ދެންނެވުނު ކަންތައްތައް [illegible] ގދ. ތިނަދޫ [illegible] 146/Q10C/2020 [illegible] 1 (އެކެއް) މަހާއި 26 (ސައްބީސް) ދުވަހުގެ [illegible] 11200/- (އެގާރަހާސް ދުއިސައްތަ ރުފިޔާ) 2022 [illegible] 22 ވަނަ ދުވަހުން ފެށިގެން 02 (ދޭއް) [illegible] 9/2014 (ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޖިނާއީ ޤާނޫނު)ގެ 1203 ވަނަ މާއްދާގައި [illegible] 30 ވަނަ [illegible] ނިންމީއެވެ."

ކްރިމިނަލް ކޯޓުން ނިންމިގޮތް

10. ކްރިމިނަލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 145/RNM/2023/37 (27 ނޮވެންބަރު 2023) "[illegible]" ތިރީގައި އެވަނީއެވެ.

"[illegible] 145/ATH/2023/36 [illegible] 2021/02 [illegible]

ކަސްޓަމްސްގައި ޢަމަލުކުރާނެ ގޮތުގެ ޤަވާޢިދު އުސޫލު) 30 ވަނަ މާއްދާގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ މުއްދަތު ފާއިތުވި ފަހުން ކަމުގައިވާތީ.

އަދި ތަންފީޛުކުރުމުން އެއީ [illegible] ޑިކްލެއަރ ނަންބަރު 145/ATH/2023/36 ފޯމު ބަލައިނުގަނެ އަނބުރާ ފޮނުވާލާފައިވާ ނިންމާފައިވާ [illegible] އެ ނިންމުމަކީ ބާޠިލު [illegible] ސަރުކާރުގެ [illegible] ކަސްޓަމްސްއަށް ނިންމައިދިނުމެވެ."

އިސްތިއުނާފު ނިޒާމާއި ގުޅޭގޮތުން ވާހަކަ

11. އިސްތިއުނާފު ކޮށްފައިވާ ނިންމުންތަކުގެ ސަރަޙައްދީ [illegible] އުސޫލުތަކާ ޚިލާފު [illegible] ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ އޮފީހުގެ ފަރާތުން ހުށަހަޅާފައިވަނީ 1 (އެކެއް) ނުކުތާއެވެ. ދައުލަތުގެ އިސްތިއުނާފު ނުކުތާގެ [illegible] ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ [illegible] ސަރަޙައްދުގެ [illegible] ދެކޮޅުގައި ހުށަހަޅާ [illegible] ބަޔާންކޮށްފައިވާ [illegible].

12. [illegible] ނިންމުންތަކަކީ، ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ ސަރކިއުލަރ ކޯޓުގެ އުސޫލު ނަންބަރު 2021/02 "ސަރަޙައްދުން އަދި ކަސްޓަމްސްގައި ޢަމަލުކުރަންޖެހޭގޮތުގެ އުސޫލު"ގެ[5] 38 ވަނަ މާއްދާއާއި، ޤާނޫނު ނަންބަރު 4/2011 ([illegible] ހަމަޖެހުން ބަލަހައްޓާކުރުމުގެ ޤާނޫނު)ގެ[6] 8 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ)އާއި، އެ ޤާނޫނުގެ 12 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ)ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ އުސޫލާ ޚިލާފު ނިންމުންތަކެއްކަމަށް ދައުލަތުން ބުނެފައެވެ.

13. އަދި ކަސްޓަމްސްގެ އުސޫލުގެ 29 ވަނަ މާއްދާގައި، ޑިކްލަރޭޝަނުގެ އަދި ކަސްޓަމްސްއަށް ހުށަހަޅާގޮތުގައި އެ [illegible] ދައްކަންޖެހޭ [illegible] އިސްތިސްނާ [illegible] ބަޔާންކޮށްފައިވާތީ، އެ އުސޫލުގެ 38 ވަނަ މާއްދާގައި، [illegible] އަދި ކަސްޓަމްސްގައި [illegible] އަދި، [illegible] ނަގައިދިނުމުގެ ސަރަޙައްދުން [illegible] ނުވަތަ [illegible] ސަރަޙައްދުން އަދި [illegible] ނުކުތާތަކުގެ [illegible]، އަދި [illegible] ނިންމުންތަކަކީ

---

[5] މިފަހުން "އަދި ކަސްޓަމްސްގެ އުސޫލު" ކަމަށް ބުނެވޭނެ.

[6] މިފަހުން "[illegible] ހަމަޖެހުން ޤާނޫނު" ކަމަށް ބުނެވޭނެ.

ތަންފީޒީ އިދާރާގެ ވެރިއަކު ނިންމައި، އެ ނިންމުން ނިންމާތާ 15 (ފަނަރަ) ދުވަހުގެ ތެރޭގައި ތަންފީޒީ އިދާރާގެ ނިންމުމާއި، އަމަލާ ގުޅުންހުރި އެންމެހައި ލިޔުންތައް ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ އޮފީހަށް ފޮނުވަން ވާނެކަމަށް ބުނެވިފައިވާކަމަށެވެ.

14. މޯލްޑިވްސް އިންލަންޑް ރެވެނިއު އޮތޯރިޓީގެ ނަންބަރު 2022/G-11 "ޓެކްސް ބަލާން ދުވަސްތަކާ ފަރާތްތަކަށް ނޯޓިސް ފޮނުވުމާއި ފަރާތްތަކަށް ފައިސާ ދެއްކުމާއި އެސެސްމަންޓް ނޯޓިސް ފޮނުވުމާއި ބެހޭ އުސޫލު"[7] ގެ ދަށުން، ޖޫރިމަނާގެ ފައިސާ ދައްކަމުންދާ ގޮތުގެ ހަމަޖެހުން، އިތުރު މުއްދަތެއް ދެއްވާފައެވެ. އަދި އެ އޮތޯރިޓީން ނޯޓިސް ދިނުމަށްފަހުގައިވެސް، ފައިސާ ދައްކާ ފަރާތުގެ މުއްދަތުގައި ކަނޑައަޅައިފައިވާކަމަށެވެ.

15. މި ބާވަތުގައި ތަންފީޒީ އިދާރާއަކީ މޯލްޑިވްސް އިންލަންޑް ރެވެނިއު އޮތޯރިޓީއެވެ. އަދި ފައިސާ ދެއްކުމަށްފަހު އަދި ޓެކްސް އެޑްމިނިސްޓްރޭޝަނުގެ ޤާނޫނުގެ 38 ވަނަ މާއްދާގެ (ށ)ގައި ބަޔާންވާ ގޮތަށް ތަންފީޒީ އިދާރާގެ ވެރިއަކު ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ އޮފީހަށް ފޮނުވުމަށްފަހު، އަދި ތަންފީޒީ ކަނޑައެޅުމުގެ މައްސަލައެއް ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ އޮފީހަށް ހުށަހަޅައިދޭނެކަމެވެ. އަދި ޓެކްސް އެޑްމިނިސްޓްރޭޝަނުގެ ޤާނޫނުގެ 38 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ)ގައި، އެ މާއްދާގެ (ށ)ގައިވާ ނިންމުން ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ އޮފީހަށް ލިބުނު ދުވަހުން 30 (ތިރީސް) ދުވަހުގެ ތެރޭގައި އެ މައްސަލަ، ޝަރީޢަތް ޤާނޫނުގެ ދަށުން 01 ގައިވާ ގޮތުން ކޯޓަށް ހުށަހަޅަން ފޮނުވަން ބުނެވިފައިވާކަމަށެވެ.

16. އިސްތިއުނާފު ކުރައްވާ ނިންމުންތަކުގެ ފުރުސަތު އަސާސީގެ، އަދި ޓެކްސް އެޑްމިނިސްޓްރޭޝަނުގެ ޤާނޫނުގެ 30 ވަނަ މާއްދާގައި ބަޔާންކުރައްވާފައި ހުރި ގާނޫނީ ޤާނޫނުއަސާސީއާ ޚިލާފުވާކަމަށް، އެ ޤާނޫނުގެ 38 ވަނަ މާއްދާގައި ބަޔާން ކުރައްވާފައި ވާކަމާއި ޢިލްތިމާސްކުރައްވައެވެ. އެހެންކަމުން، އަދި ޓެކްސް އެޑްމިނިސްޓްރޭޝަނުގެ ޤާނޫނުގެ 30 ވަނަ މާއްދާ

---

[7] މިގޮތުން "ތިރީގެ ޤާނޫނު"ކަމަށް ބުނެވިފައެވެ.

މާނަކުރާ ބާވަތުގައި ތަންފީޒީ އިދާރާތަކުގެ ހުއްދަތައް ސާފުކުރުމަކަށެވެ. އަދި ޤާނޫނުތަކުގެ އަދަދު ތަންފީޒުކުރުމަށް ހުރަހަކާ މައްސަލަތަކުގައި، ބުނެވިދިޔަ އުސޫލުގެ 38 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ)އާއި (ށ)އަށް އަމަލުކުރުމުން، ކޯޓުން މައްސަލަ ހިންގަވާއިރު، 38 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ)އިން ފެށިގެން (ބ) އާ ހަމައަށް އަމަލުކުރުމަކީ ހަމަޖެހޭ އުސޫލުތަކާ ނުޖެހޭނެކަމެވެ. މިކަމުން އެނގެނީ، ބުނެވިދިޔަ އުސޫލުގެ 38 ވަނަ މާއްދާގައިވާ ޢަމަލުކުރުމުގެ ބަދަލުގައި ކަނޑައެޅޭ އަންގައި އެންމެހައި (ޤަވާޢިދު/ ޤަރާރު/ ސަރކިއުލަރު/ ގަރާރުތަކުން/ މުޤައްރަރުން ހިދުމަތްތަކުން) ފިޔަވައިގެން އަމަލުކުރަންޖެހޭ އުސޫލުތަކާއި، އެ އުސޫލުގެ 30 ވަނަ މާއްދާ ތަޢުރީފުގެ ކުރެވެންޖެހުނީ، އެ އުސޫލުގެ 38 ވަނަ މާއްދާއާ އެއްގޮތްކަމުގައިވާތީ ވަޒަންކުރަމެވެ.

17. މި މައްސަލާގައި އިސްތިއުނާފު ކޯޓަށް ނިސްބަތްކުރެވޭ ގުޅުންހުރި ކޯޓުތަކުގެ ބާރާ އެއްގޮތަށް ދައްކާފައިވާތީން ފައިސާ ނުދައްކާކަމަށް ވޯޓުލެވޭ އިންތިޚާބު ނުވަތަ އޮފިސަރުން ކަނޑައަޅައި، އެ ނިންމުން ނިންމުމާ 15 (ފަނަރަ) ދުވަހުގެ ތެރޭގައި އެކަން ވޯޓުލެވޭ އިންތިޚާބު ނުވަތަ އޮފިސަރުން އަންގައި ވާކަމެވެ. އަދި، އެ ނިންމުން ބާޠިލުކުރުމަށް ޝަކުވާގެ އޮފިސް ވަކާލާތު ނިޒާމުން ކޯޓުން ދައުލަތުގެ ފަރާތުން މައްސަލަ ހުށަހެޅުމަށް ފާސްކޮށްފައެވެ.

18. މާނަކުރުމުގެ ހަމަތަކުގެ ޤާނޫނުގެ 8 ވަނަ މާއްދާގެ (ށ)ގައި، ވަކިއެއްޗެއްގެ ވާހަކަ ނުވަތަ ވަކިއެއްޗެއްގެ ވާހަކަ ދެއްކުމަށް ފުރުޞަތު ބައްޓަންކުރުމަށްވުރެ، އެއްވެރިކަމުން އާންމު ބަސްތަކުން އެފަދަ އާއްމު ބަޔާނެއްކަން ނުވަތަ އެއްޗެހިތަކަކަށް ޤާނޫނުގައި ބަޔާން މިފަދައިވާކަމަށްވާނަމަ ބެލެވޭނީ، އެ އާއްމު ބަސްތަކުން އެ ދައްކުވަނީ އެ ބަސް ދިރާސާގެ މުޅިނުކުރުމަށް ނުވަތަ އެއްޗެއްސަށް އެކަށީގެންވާކަން ބެލުމުގައި ވާކަމެވެ. އަދި އެ ޤާނޫނުގެ 12 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ)ގައި، ޤާނޫނު މާނަކުރުމުގެ ހަމަތައް ބަޔާން ކުރަމުން، "ސަރުކާރުގެ ކޯޓުތަކުގެ ބާރު ކަނޑައެޅުމުގައި، ޤާނޫނުތަކުން ކޯޓުތަކުގެ ދާއިރާގައި ބޭނުން" މި ފަދައިން ބަޔާންކޮށްފައިވެއެވެ.

.19 ބުނެވިދިޔަ މާއްދާތަކުގެ އަލިގައި އަދަބު ކަނޑައެޅުމުގެ އުޞޫލުގެ 30 ވަނަ މާއްދާއާއި، އެ އުޞޫލުގެ 38 ވަނަ މާއްދާގެ (ށ)އާއި (ނ)ގައި ބެލުމުން، އެ މާއްދާތަކަކީ ޖަލު އަދަބުގެ ބަދަލުގައި ކަނޑައެޅޭ އެހެނިހެން އަދަބުތަކެއް ތަންފީޒު ކުރުމަށް އެކުލަވާލެވިފައިވާ މާއްދާތަކެއްކަން އެނގެން އޮންނަކަމަށެވެ. އަދަބު ކަނޑައެޅުމުގެ އުޞޫލުގެ 30 ވަނަ މާއްދާގައި، ބުނުމުގެ މުއްދަތުގައި ޖޫރިމަނާ ދައްކާފައި ނުވާނަމަ 30 (ތިރީސް) ދުވަހުގެ ތެރޭގައި އެކަމަށް ކޯޓަށް އަންގަންވާނެ ކަމުގައި ބަޔާންކުރުމުގެ އިތުރުން، މިކަމާ ގުޅިގެން އިތުރު ތަފުސީލެއް [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. އެހެންނަމަވެސް، އެ އުޞޫލުގެ 38 ވަނަ މާއްދާގެ އަދަބުތަކުގައި މިފަދަ އަދަބެއް ތަންފީޒުކުރުމަށް ވާނަމަ، އެކަމުގައި އަމަލުކުރާނެ އުޞޫލު ތަފުސީލު ކޮށްދީފައި ވާކަމަށެވެ.

.20 ވީމާ، މާނަކުރުމުގެ ހަމަތަކުގެ ޤާނޫނުގެ 17 ވަނަ މާއްދާގެ ދަށުން ޖޫރިމަނާ ދައްކުމާ ގުޅިގެން [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] އެކަން ތަފުސީލު ކޮށްދީފައިވާގޮތަށް [illegible] [illegible] [illegible]. ސަބަބަކީ [illegible] [illegible]، [illegible] ތަންފީޒު ކުރުމަށް [illegible] އެކި އިދާރާތަކުގެ [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، އަދަބު [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

.21 އަދަބު ތަންފީޒު ކުރުމުގައި ތަންފީޒީ އިދާރާތަކުގެ [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] 12 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ)ގެ ދަށުން، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ދަށުން، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible]، [illegible] [illegible]

ޤާނޫނުގެ 188 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ) ގައި، ޖިނާއީ މުޢާމަލާތްތަކުގައި ކަނޑައެޅޭ ޙުކުމްތަކުގެ އަދަބު ތަންފީޛު ކުރުމަށް ލާޒިމު ކޮށްފައިވުމުން، އެ އަދަބު ތަންފީޛު ނުކުރެވޭ ގޮތަކަށް އެ އުސޫލު މާނަކުރުމުގައި ޤާނޫނުތަކުގެ މަޤްޞަދާއި، ޖިނާއީ އަދުލުގެ ނިޒާމު ބައްޓަންކޮށްފައިވާ ހަމަތަކާ ފުށުއަރާ ކަމުން ކަނޑައެޅުމުގައި ދެއްކުން ދޭހަކޮށްދެއެވެ.

22. މި މައްސަލަތަކުގެ އިސްތިއުނާފު ފޯމު ހުށަހަޅާފައިވަނީ، ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގެ ޤަޟިއްޔާއާ[8] ނިސްބަތްކޮށް ފާހަގަކުރައި، އިސްތިއުނާފު ކޮށްފައިވާ މައްސަލަ ގެންނެވީ ނިންމުމެއް ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުން ނިންމަވާފައި ވާތީއެވެ. އެގޮތުން، ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގެ ޤަޟިއްޔާގެ އަދުލުއިންޞާފު ތަޢާރަފު، ދަށުކޯޓުގެ ނިންމުމުން ބަދަލުގެނަސްދިނުމަށް ތަންފީޛުކުރުމުގެ ވާތީއެވެ. އެގޮތުގައި ޤަޟިއްޔާގެ އަދިވެސް ތަޢާރަފު ދައުލަތުން ބަޔާނާއި، ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުން ދިވެހި ކައުންސިލުގެ ޤަވާޢިދު ނ. ދަށުން (ކައުންސިލުގެ މަޖިލީހުގެ އިދާރާ)[9] ފަސްލުގައި އެ ކައުންސިލު ބައްޓަންކުރި ކަންކަން ހުށަހެޅުން ދައުލަތުން ބޭނުންކުރެއެވެ.

23. ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ ދިވެހި ކައުންސިލުގެ ޤަވާޢިދު ނ. ދަށުން (ކައުންސިލުގެ މަޖިލީހުގެ އިދާރާ)[10] ފަސްލުގައި އުޅުނުކަމަށް ޤާނޫނީ ސަފުވަކި، ކައުންސިލުގެ މަޖިލީހުގެ ކަރުދާސް މަޢުލޫމާތު ދިނުމުގެ އިޖުރާއަތު ފުރިހަމަ ކުރުމުގެ ވަކިވެރިޔާއާ، އެ މަޖިލީހުގެ ގޮތުގައި ބައިވެރިވެ ވަކިކުރުމާއި، އަމިއްލަ އިޖުރާއަތުން ތަޢާރަފުވާ ހުއްދަ ލިބިދާނެ އުސޫލުން ބަލައިގަންނަށެވެ. އަދި އަމިއްލަ އިޖުރާއަތުން ތަޢާރަފުވާ އުސޫލުތަށް ބަލާނެ ކަރުދާސްގައި، ޤާނޫނު ދިނުމުގެ ހަމަތަކާ ޚިލާފުވާނަމަ، ޤާނޫނުގެ ވަކިވުމުގެ އެކަން މާއްދާގެ ދޭހަވާގޮތުން ބެލުމުން ގަސްތުކުރަނީ، "މި ޤާނޫނުގެ އެކަން ތަންފީޛުގައި އެކަން

---

[8] ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގެ ނަންބަރު 2023/HC-A/219 ޤަޟިއްޔާ

[9] ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 2023/SC-C/02 ޤަޟިއްޔާ

[10] ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 2023/SC-C/02 ޤަޟިއްޔާ

ޝަހާދަތް ބަޔާންކުރުމުގައި ލިބިގަތުމަށް" މިފަދަ ޝަހާދަތް ދިން އެކަމަށް އިސްތިޤުރާރު ކުރާނެކަމަށް ބުނެފައިވާކަމަށެވެ.[11]

24. މި މައްސަލައިގެ ޝަރީޢަތް ކުރިއަށްގެންދިޔައިރު، އަދަބު ކަނޑައަޅުމުގެ އުސޫލުގެ 30 ވަނަ މާއްދާގައި، ބުނެވިފައިވާ ގޮތުގެ މަތިން އިސްތިސްނާގެ ޙާލަތްތައް ބަޔާންކޮށްފައި ނުވާކަމާއި، އެ މާއްދާގައިވާ އިޖުރާއަތު 38 ވަނަ މާއްދާގެ އިޖުރާއާތު ފަހަރަކަށްވުރެ ގިނައިން ތަކުރާރުވާގޮތަށް ހިނގާފައިވާކަމެވެ.

25. ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގެ ނަންބަރު 2023/HC-A/209، 2023/HC-A/322، 2023/HC-A/323 ގެ މައްސަލަތަކާއި އަޑުއެހުންތަކަށް ނިސްބަތްވާގޮތުން، ކްރިމިނަލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 428/Cr-C/2018 ގެ މައްސަލާ އިސްތިއުނާފު ކުރުމުން، އެ މައްސަލައާ ގުޅުންހުރި މި ކޯޓުގެ ނަންބަރު 2024/HC-A/59 ގެ މައްސަލައާއި މި މައްސަލާގެ މައްޗަށް އިސްތިއުނާފުކޮށްފައިވާ މި ކޯޓުގެ ނަންބަރު 2023/HC-A/326 އަދި 2023/HC-A/327 ގެ ޝަރުޢީ އަޑުއެހުންތައް، މި ހުރިހާ މައްސަލަތަކުގެ އިތުރު އަޑުއެހުމެއް 15 ޖުލައި 2024 ދުވަހު ބާއްވާފައިވެއެވެ.

26. 15 ޖުލައި 2024 ދުވަހު ބޭއްވުނު އަޑުއެހުމުގައި، މި މައްސަލައިގެ މައްޗަށް ގުޅިގެން ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލް[12] ގެ މައްސަލާ ނިންމަވާފައިވާގޮތުން ދައުލަތުން ބުނެފައިވެއެވެ. އަދި އެ މައްސަލާގެ 23 ވަނަ ނުކުތާގައި، މި ޝަރީޢަތް ފެށިގެންދިޔައިރުވެސް އުސޫލު ގެ ހުކުމް ކުރުމުގެ ތަރުތީބުން އަދާކުރާ އަދަދުތަކުން ސުލްޙަ އެކުލަވާލާފައި، ޖަލުގައި ބެހެއްޓުމަށް ދިނުމުގެ އަދަދަށް ބަލައި ކަނޑައަޅާ ތަރުތީބުން، އެ ނިންމުން މުއްދަތުގެ ޖުމްލަ ޢަދަދަށް ބަލަހައްޓާ ކުރިޔަށް ދަތުރުކުރުމުގައި، އަދަބު ކަނޑައަޅުމުގެ އުސޫލުގެ 30 ވަނަ މާއްދާއާއި 38 ވަނަ މާއްދާގެ ބަޔަކުން ކުރިމަތިވާ ފާޅުކުރި ފުރުޞަތުން ސަބަބަކު ކުރަނީވީ، ފާހަގަކުރާ މުޅިގަނޑު ސިފަސަކުރީ އަދި ކުށްވެރިވާގެ މައްސަލަ ކަނޑައެޅުމަށް

---

[11] ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 2023/SC-C/02 ގެ ހުކުމުގެ ފަގުރާ 91.

[12] ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 2024/SC-A/06 ގެ ހުކުމް.

އަސްލު ހުކުމް ތަންފީޛުކުރުމާ ވަކިވެގެން، ތަފާތުކުރުމުގެ ހަރަކާތުގެ ޤާނޫނުގެ 17 ވަނަ މާއްދާއި އެ ޤާނޫނުގެ 12 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ)އާއި ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުން ދައްކަވާ (ޕިރިސްޓިޖް އޮފް ޗެއަރިޓީ) ވ. އަތޮޅު ފެރީން އިންޓަރނޭޝަނަލް ޕްރައިވެޓް ލިމިޓެޑް[13] ޤަޟިއްޔާގައި ކަނޑައަޅާފައިވާ ތަފާތުކުރުމުގެ އުސޫލާ އެއްގޮތަށް ބަދަލުކުރަން ބޭނުންކުރެވިދާނެ ވާހަކަތައް. އަދި މިފަދަ ޙާލަތްތަކުގައި މުޢާމަލާތް ގެނުވުމުގައި އަމަލު ކުރަންޖެހޭ އަދަދު ކަނޑައެޅުމުގެ އުސޫލާ ބެހޭ 38 ވަނަ މާއްދާގައިވާ އިޖުރާއަތު އެއްގޮތަށް ކަމަށްވެސް ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލް[14] ޤަޟިއްޔާގައި ކަނޑައަޅުއްވާފައިވާ ވާހަކަ ދައްކަވައިދޭން ބޭނުންވެއެވެ.

27. އެހެންކަމުން، ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލް[15] ޤަޟިއްޔާގެ ނިންމުމުގައިވާ ތަރުތީބުން، މި މައްސަލައިގައި ދަޢުވާކުރުން ބަލައިގަތުމުގައި ޖެހޭ މައްސަލައެއްކަމަށް ދައްކާފައިން ދެކޭކަމަށެވެ.

އިސްތިއުނާފުކުރާ ފަރާތުން އެދިފައި

28. އިސްތިއުނާފުކުރާ ފަރާތުން މި މައްސަލައަށް ހުށަހެޅިއިރު އެދިފައިވަނީ، ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ ޤަޟިއްޔާ އަދަދު ބަލައިގަތުމަށް އެދި ހުށަހަޅާފައިވަނީ، ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 2021/02 "ބަލައިގަތުން އަދަދު ކަނޑައެޅުމުގައި އަމަލުކުރާނެ ގޮތުގެ އުސޫލު"ގެ 38 ވަނަ މާއްދާއި، 30 ވަނަ މާއްދާ އިޖުރާއަތުގެ ކަނޑައަޅައި، މި މައްސަލައަށް ބަލައިގަނެވުނު ދަޢުވާތަކުން ނިންމާފައިވަނީ

---

[13] ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 2020/SC-A/46 ޤަޟިއްޔާ

[14] ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 2024/SC-A/06 ޤަޟިއްޔާ

[15] ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 2024/SC-A/06 ޤަޟިއްޔާ

ރަނގަޅަށް ނޫންކަމަށް ކަނޑައަޅައި، މި މައްސަލައަށް [illegible] ބަލައިގަންނަން ޖެހޭކަމަށް ކަނޑައަޅައިދިނުމަށެވެ.

29. މި މައްސަލައާ ގުޅިގެން 15 ޖުލައި 2024 ދުވަހު ބޭއްވުނު ޝަރީޢަތުގެ އަޑުއެހުމުގައި، ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލް[16] ޤަޟިއްޔާއަކީ މި މައްސަލަތަކުގައިވާ އިސްތިއުނާފާ ގުޅުންހުރި މައްސަލައަކަށްވާތީ، އެ ޤަޟިއްޔާގައި ކަނޑައަޅުއްވާފައިވާ އުސޫލާ އެއްގޮތަށް މި މައްސަލަވެސް ނިންމައިދިނުމަށް ދައުލަތުން އެދިވަޑައިގަތެވެ.

ޝަރީޢަތުން ފާހަގަ ކުރެވުނު ކަންތައްތައް

30. ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލް[17] ޤަޟިއްޔާއަކީ، ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގެ ނަންބަރު 2023/HC-A/219 ޤަޟިއްޔާ އިސްތިއުނާފު ކުރުމުން ނިންމާފައިވާ މައްސަލައެކެވެ. ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގެ ނަންބަރު 2023/HC-A/219 ޤަޟިއްޔާއިން ބެލި ކްރިމިނަލް ކޯޓުގެ ޤަޟިއްޔާގެ ނިންމުމާ ގުޅުންހުރި މައްސަލައަކީ، މައްސަލައެއްކަމަށް [illegible] ޤާނޫނު ތަޙްޤީޤުކުރުމުގައި [illegible]

31. އެގޮތުން، ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގެ ނަންބަރު 2023/HC-A/219 ޤަޟިއްޔާގައި، [illegible] ޤާނޫނު ނަންބަރު 22/2010 (ދިވެހިރާއްޖޭގެ

---

[16] ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 2024/SC-A/06 ޤަޟިއްޔާ.

[17] ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 2024/SC-A/06 ޤަޟިއްޔާ.

ކޯޓުތަކުގެ ޤާނޫނު)ގެ[18] 77 ވަނަ މާއްދާގައިވާ ގޮތުގެމަތިން، އެ ޤަޟިއްޔާ ދިމާވި ދައުރުތަކުން ތަންފީޒު ކުރަންޖެހޭ ނިންމުމެއްކަމާއި، އެ ނިންމުމަކަށް ބަދަލެއް ނުގެނެވޭ ހިނދަކު، އެ ޤަޟިއްޔާއާ ގުޅުންހުރި ޤާނޫނު ތަންފީޒު ކުރުމަށް ހާއްސަ ތަނެއްގައި، ދައުލަތުގެ ހުރިހާ ފަރާތްތަކަކަށް 12 ވަނަ މާއްދާގެ ދަށުން ތަންފީޒުކުރުމަށް މަޖުބޫރުވާނެކަމާއި، އަދި އެ ނިންމުމެއް ހިނގާފައިވާ ހިނދަކު، ކުރިޔަށްގެންދާ ޖިނާއީ މައްސަލަތަކުގައި ހިނގައިދާ ހިނދު، އަދި ޤާނޫނީ ކަންތައްތަކާ ގުޅޭ ޤާނޫނު ކުރިއަށްގެންދާ ޝަރުޢީ ނިޒާމުގެ ތެރެއިން ނިންމެވި ނިންމުންތައް ޤާނޫނު ޖަލްސާތަކުގައި ތަންފީޒު ކުރަންވާނެ ކަމާއި، އަދި ތަންފީޒު ކުރުމުގެ ބާރު ޝަރީޢަތުގެ ޤާނޫނުގެ 17 ވަނަ މާއްދާގެ ދަށުން ތަންފީޒުކުރުމުގެ ބާރުގެ ކަންތައްތަކެވެ.

32. މި މައްސަލަތަކުގައި އިސްތިއުނާފު ކުރެވިފައިވާ ނިންމުންތަކަށް ވާސިލުވުމުގެ މައިގަނޑު ޤާނޫނީ އަސާސަކީ، ބޭނުމާ ތަންފީޒު ކުރުމުގެ ކޯޓުން ކަނޑައަޅާފައިވާ މުއްދަތު ހަމަވުމުން، ޝަރީޢަތުގެ ހާލަތުން މައްސަލަ ހުށަހެޅުމުގައި އަމަލު ކުރަމުން ދިޔައީ ކުރަންޖެހޭނީ، އަދި ކަނޑައެޅުމުގެ އުޞޫލުގެ 30 ވަނަ މާއްދާއަށް އެކަށީގެންނެވެ.

33. އަދި ކަނޑައެޅުމުގެ އުޞޫލުގެ 30 ވަނަ މާއްދާއަށް އެކަށީ ރިޢާޔަތްކޮށް މި މައްސަލަތަކަށް ބަލައިލާއިރު ނިންމުމުގެ ޤާނޫނީ ނަތީޖާއަކީ، ޤާނޫނުތަކުން ބަދަލުކުރުމަށް ކުރެވުނު ދައުލަތުގެ ހާލަތުތަކުން ތަންފީޒުކުރުމާއި، އަދި ޝަރުޢީ ނިޒާމުގެ ތެރެއިން އަދި ތަންފީޒުގެ ނަތީޖާގެ ގޮތުން ޤާނޫނު ބާރު ތަންފީޒު ކުރުމުގެ ދަށުން ހުށަހެޅިފައިވާ، އަދި އޭގެ ޖާގަ ނިޒާމުގެ އަދާލަތު ކުރިއަށް ދިޔަ ޤާނޫނީ ތަންފީޒުކުރުމާއި، އެ ނިންމުންތަކުގެ ޙައްޤުތަކުގެ ސަބަބުން، ޤާނޫނު ބަދަލުތަކަށް އަމަލުކުރުމުން ޢަމަލު، ޤާނޫނުގައި މުއްދަތުގެ ދައުރުތަކުން އެކަނިކަމުގައިވާ ސިޔާސަތު ތަންފީޒުކުރުން ފަށައިގެން ފަށައިގެން، ކުރިއަށްދާ ޤަވާޢިދުތަކުގެ ޖަވާބުދާރީ އަދި ޢަމަލުތަކުގެ ދޫކޮށްލުން، ދިމާވިކަމާ ގުޅޭ

---

[18] . ޖުޑީޝަލް ކޯޓުތަކުގެ ޤާނޫނަށް ގެނައުމެވެ.

ވީމާ ތަންފީޛުކުރުމުގެ ޤާނޫނުތަކުގެ އަސާސީ މަޤްޞަދުތައް ހާސިލުކުރުމަށް [illegible] [illegible] ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގެ ނަންބަރު 2023/HC-A/219 ޤަޟިއްޔާގެ [illegible] [illegible] ބަޔާންކޮށްފައިވާނެއެވެ.

34. ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލް[19] ޤަޟިއްޔާގެ 18 ވަނަ ނުކުތާގައި، ޤާނޫނުތަކުގެ 1000، 1201، 1202 އަދި 1203 ވަނަ މާއްދާއަށް ބަލާލުމުން، ކުށްވެރިންނަށް އަދަބު ދިނުމަށް ފުރިހަމަ ނިޒާމެއް ޤާއިމު ކުރެވިފައިވާކަމާއި، ޖޫރިމަނާގެ ބަދަލުގައި ކަނޑައެޅިގޮތް އުޞޫލުތަކާއި، ބަދަލުގައި ކަނޑައެޅި އަދަބު [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، އެ ޤާނޫނުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާގޮތަށް، ޤާނޫނުގައި [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ޤާނޫނުގެ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. އަދި އެ ނިންމުމުގެ 23 ވަނަ ނުކުތާގައި، އަދަބު ކަނޑައެޅުމުގެ އުސޫލުގެ 30 ވަނަ މާއްދާއާއި 38 ވަނަ މާއްދާ [illegible] [illegible] ޤާނޫނުގެ ސިޔާސަތާއި [illegible] [illegible] އަދި ކޯޓުގެ [illegible] [illegible] ކުރެވޭގޮތަކަށް ބުނެފައިވެއެވެ.

35. ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގެ ނަންބަރު 2023/HC-A/209، 2023/HC-A/322، 2023/HC-A/323، 2023/HC-A/326، 2023/HC-A/327 އަދި 2024/HC-A/59 ޤަޟިއްޔާތަކުގައި ދަޢުވާލިބުނު [illegible] އިސްތިއުނާފު ނުކުތާއަކީ، މި ނިންމުމުގެ 26 ވަނަ ނުކުތާގައި ދަޢުވާލިބުން [illegible] [illegible]، ވީމާ ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލް[20] ޤަޟިއްޔާގައި ގޮތުން ކަނޑައަޅާފައިވާ ނުކުތާއެވެ.

---

[19] ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 2024/SC-A/06 ޤަޟިއްޔާ

[20] ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 2024/SC-A/06 ޤަޟިއްޔާ

36. އެހެންކަމުން، ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޖުމްހޫރިއްޔާގެ ޤާނޫނުއަސާސީގެ 143 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ)އަށް ރިޢާޔަތްކޮށް، ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގެ ނަންބަރު 2023/HC-A/209، 2023/HC-A/322، 2023/HC-A/323، 2023/HC-A/326، 2023/HC-A/327 އަދި 2024/HC-A/59 މައްސަލާގައި އިސްތިއުނާފު ކޮށްފައިވާ ނިންމުންތަކާ ގުޅުންހުރި މައްސަލަތަކަކީ، ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމްކޯޓުގެ ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލް[21] މައްސަލާގައި ކަނޑައަޅުއްވާފައިވާ އުސޫލުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ގޮތުގެމަތިން، އެ މައްސަލަތައް ހުށަހަޅާ އަދި އިސްތިއުނާފުވާ ފަރާތަކަށް މަޙްކަމާގެ ކޯޓުތަކުން ބަލައިގެންނުވާނެ މައްސަލަތަކެކެވެ.

މައްސަލަ ނިންމަން ފެންނަގޮތް

37. ބުނެވިދިޔަކަންކަން އެގޮތުގެމަތިން ހުރުމާއެކު، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] މެޖިސްޓްރޭޓް ކޯޓުގެ ނަންބަރު MSC/2023/1 (02 މާރިޗު 2023) "[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] އަންގާ ލިޔުން"އާއި، ސިވިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 145/RNM/2023/31 (11 ޖޫން 2023) "ރަޖިސްޓްރާރުގެ ނިންމުން [illegible] [illegible] ނިންމުން"އާއި، ސިވިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 145/RNM/2023/32 (11 ޖޫން 2023) "ރަޖިސްޓްރާރުގެ ނިންމުން [illegible] [illegible] ނިންމުން"އާއި، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ކޯޓުގެ ނަންބަރު 89/Q10C/2023 (21 ޖޫން 2023) "[illegible] [illegible] [illegible]"އާއި، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ކޯޓުގެ ނަންބަރު 91/Q10C/2023 (21 ޖޫން 2023) "[illegible] [illegible] [illegible]"، އަދި ސިވިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 145/RNM/2023/37 (27 ނޮވެމްބަރު 2023) "ރަޖިސްޓްރާރުގެ ނިންމުން [illegible] [illegible] ނިންމުން" [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] 7 (ހަތެއް) [illegible] [illegible] މި މައްސަލަތަކުގެ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

---

[21] ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 2024/SC-A/06 މައްސަލަ

ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ އޮފީހުގެ ފަރާތުން މި މައްސަލަތައް ހުށަހަޅައިފިނަމަ، މި މައްސަލަތައް ބަލައިގަންނަން ޖެހޭކަމަށް ކަނޑައަޅަން ފެނެއެވެ.

ފަނޑިޔާރު ޙުސައިން ޝަހީމް ރައުޔު

38. މި މައްސަލައިގައި ރިޔާސަތު ފަނޑިޔާރު [illegible] [illegible] ނިންމުމަށް އަޅުގަނޑު ތާއީދުކުރަމެވެ. ނަމަވެސް އެ ނިންމުމަށް އަޅުގަނޑު ތާއީދުކުރާ ސަބަބު ތަފާތުވާތީ އެ ސަބަބު ތިރީގައި ބަޔާންކޮށްލަމެވެ.

39. މި މައްސަލައިގެ މައްސަލާއާ އަދި އިސްތިއުނާފީ ނުކުތާ އެއްގޮތް މައްސަލައެއް ކަމުގައިވާ ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގެ 2023/HC-A/219 ގެ ޝަރީޢަތުގައި މި މައްސަލައިގައި އުފެދިފައިވާ ސުވާލުތަކަށް [illegible] [illegible] ބައްލަވާފައިވެއެވެ. އެގޮތުން މި މައްސަލައިގައި [illegible] އަދި [illegible] [illegible] [illegible] "[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ބެލުމުގެ އުސޫލު"[22] ގެ 30 ވަނަ މާއްދާ [illegible] [illegible]، އެ މާއްދާ [illegible] އާންމު މާއްދާ ކަމަށްވާ އެ އުސޫލުގެ 38 ވަނަ މާއްދާއަށް [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] މާއްދާތަކާއި، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ބައްލަވާފައިވެއެވެ.

40. ނަމަވެސް ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 2024/SC-A/06 ގެ ޤަޟިއްޔާއިން އިސްވެ ބަޔާންކުރި ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގެ 2023/HC-A/219 ގެ ޤަޟިއްޔާގެ ޙުކުމް ބާޠިލުކޮށްފައިވެއެވެ. އެގޮތުން "...[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] 30 ވަނަ މާއްދާގައިވާ [illegible] 38 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، މި [illegible]،

---

[22] ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 2021/02 އުސޫލު

މާނަކުރުމުގެ ހަމަތައް ބަޔާންކުރުމުގެ ޤާނޫނުގެ 17 ވަނަ މާއްދާ އާއި އެ ޤާނޫނުގެ 12 ވަނަ މާއްދާގެ (ށ) އާއި ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ ދައުރާއި ([illegible] [illegible] [illegible]) ވ. އަދި [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ބަޔާންކޮށްދީފައިވާ މާނަކުރުމުގެ އުސޫލާ އެއްގޮތަށް، މި މައްސަލައިގައި [illegible] ކޯޓުން [illegible] ޙުކުމުގައި އަމަލުކުރަންޖެހޭނީ "ޝަރީޢަތުން އަދަބު ކަނޑައަޅުއްވުމުގައި އަމަލުކުރަން ޖެހޭ އުސޫލު" ގެ 38 ވަނަ މާއްދާގައި [illegible] [illegible]." [illegible] ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުން ކަނޑައަޅާފައިވެއެވެ.

41. އެހެންކަމުން ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުން އެކަށައަޅާފައިވާ "ޝަރީޢަތުން އަދަބު ކަނޑައަޅުއްވުމުގައި އަމަލުކުރަން ޖެހޭ އުސޫލު"[23] ގެ 30 ވަނަ މާއްދާގައިވާ މުއްދަތާއި 38 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ) ގައިވާ މުއްދަތު [illegible] އުސޫލު ގެ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] އަމަލުކުރަންޖެހޭނީ އެ އުސޫލުގެ 38 ވަނަ މާއްދާއަށްކަން [illegible] އިސްވެ ބުނެވުނު ނަންބަރު 2024/SC-A/06 ޤަޟިއްޔާގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާއިރު، މި [illegible] [illegible] "ޝަރީޢަތުން އަދަބު ކަނޑައަޅުއްވުމުގައި އަމަލުކުރަން ޖެހޭ އުސޫލު" ގެ 38 ވަނަ މާއްދާއަށް [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

ފަނޑިޔާރު މުޙައްމަދު ސަލީމް ޢަބްދުﷲގެ ރައުޔު

42. މި މައްސަލައިގައި ފަނޑިޔާރު ޙުސައިން ޝަރީފްގެ ރައުޔުގައި [illegible] [illegible]، މި މައްސަލައިގެ [illegible] ފަނޑިޔާރުގެ ނިންމުމަށް [illegible] [illegible] ސަބަބުތަކާމެދު، ފަނޑިޔާރު ޙުސައިން ޝަރީފްގެ [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] ހިއްސާކުރަމެވެ.

---

[23] ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 2021/02 އުސޫލު

ޙުކުމް

ބަޔާންވެދިޔަ ކަންކަން އަޑުއެހުމަށްފަހު ހުކުމުން، ސިވިލްދާއިރާގެ ދުރުކުރަނީ ކުޑަހުވަދޫ މެޖިސްޓްރޭޓް ކޯޓުގެ ނަންބަރު M8C/2023/1 (02 މާރިޗު 2023) "ފުރުޞަތު ކަނޑައެޅުމުގެ ހުރަހެއް ލިޔުމާއި ނިންމުމެއް"އާއި، މެޖިސްޓްރޭޓް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 145/RNM/2023/31 (11 ޖޫން 2023) "ރަޖިސްޓްރާރުގެ ނިންމުން އަލުންބަލައި ދޭތެރެ ނިންމުން"އާއި، މެޖިސްޓްރޭޓް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 145/RNM/2023/32 (11 ޖޫން 2023) "ރަޖިސްޓްރާރުގެ ނިންމުން އަލުންބަލައި ދޭތެރެ ނިންމުން"އާއި، ހުކުމްފުރާ ދޮނުކުރަށް ކުރިއަށް މެޖިސްޓްރޭޓް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 89/Q10C/2023 (21 ޖޫން 2023) "އަމުރު ފުރާޒާގެ ނިންމުމެއް"އާއި، ހުކުމްފުރާ ދޮނުކުރަށް ކުރިއަށް މެޖިސްޓްރޭޓް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 91/Q10C/2023 (21 ޖޫން 2023) "އަމުރު ފުރާޒާގެ ނިންމުމެއް"، އަދި ޝަރީޢަތުގެ ކޯޓުގެ ނަންބަރު 145/RNM/2023/37 (27 ނޮވެމްބަރު 2023) "ރަޖިސްޓްރާރުގެ ނިންމުން އަލުންބަލައި ދޭތެރެ ނިންމުން" ބާޠިލު ކުރުމަށްފަހު ކަނޑައަޅައި، މިއަދުން ފެށިގެން މަސައްކަތު 7 (ހަތެއް) ދުވަހުގެ ތެރޭގައި، މި މައްސަލައާއި ބެހޭގޮތުން އިންޑިޕެންޑެންޓް ފެމިލީ މަޝްވަރާދޭ ކޮމިޓީ ފިޔަވައި، ވަކިން ދެމަފިރިންގެ ޢާއިލީ މައްސަލަތަކާ ގުޅުންހުރި ކޯޓުތަކުން މަސައްކަތް ކުރުމަށް ބަލައިގަނެ، އެ ކޯޓުތަކުން މަސައްކަތް ބަލައިގަންނަން ޖެހޭނެއެވެ، މި މައްސަލަ ދިފާޢުއްޖާގެ ހައިކޯޓުގެ ފަނޑިޔާރުންގެ މަޖިލީހުގެ އިއްތިފާގުން ކަނޑައަޅައި ޙުކުމްކޮށްފީމެވެ.

މިމައްސަލަ ބަލައި ޙުކުމް ކުރީ:

ފަނޑިޔާރު ޙުސައިން ޝަހީދު

ފަނޑިޔާރު ޢާއިޝަތު ޝުޖޫނު
(ރިޔާސަތު)

ފަނޑިޔާރު މުޙައްމަދު ސަރީޖު ޢަބްދުﷲ